

Høvdingen går nye veier

Hvis han hadde vært indianerhøvding ville navnet antagelig vært Skarpe Blikk. For han er usedvanlig skarp, og til en hver tid skjerpet. Han ser mulighetene før andre ser dem, og han lar dem ikke gå fra seg. Dessuten tar han aldri helt fri, men lar tankene kretse om høvdinggjerningen døgnet rundt. Det vil nok overraske enkelte at han nå har tenkt å gjøre samfunnsodontolog av seg. Og kanskje søke ansettelse ved Tromsøfakultetet.

Det siste representantskapsmøtet med Carl Christian Blich som president i Den norske tannlegeforening er avsluttet. Bare middagen gjenstår. I hotellsuiten i Holmenkollen har presidenten iført seg sin mørke dress, og skal snart ønske gjestene velkommen til et glass før middag. Mørket har for lengst senket seg over byen langt der nede, og Tidende har fått audiens. En times tid. Det er ikke mye når man skal prøve å dra essensen ut av alt som er skjedd i løpet av seks år. Men

på den annen side; det er ikke så rent lite en høvding får sagt i løpet av en time. Og vi har ikke før satt oss før fyrverkeriet braker løs der nede i byen et sted, og lyser opp både himmelen og tigerstaden. – Nei, presidenten vet ikke hva det dreier seg om, og tror i hvert fall ikke på vår teori om at det er en hyllest til ham. Vi vet heller ikke, men synes ikke tanken er så fremmed. Hans nærmeste i hovedstyret karakteriserer ham som imponerende, allsidig, kunnskapsrik, humoristisk, verbal; men ikke

så flink til smalltalk, sta, og som en glad gutt som egentlig er litt beskjedne.

– Hva har du vektlagt når du har skullet fylle presidentrollen, og hva synes du at du har lyktes med?

– Det jeg har lagt aller mest vekt på, er synliggjøring. Både utad og innad. Utad for å få frem ting som er viktige for vårt felt, og for å skape den nødvendige støy som skal til for at beslutningstakerne oppdager at vi er der. Innad det samme; for å skille

ut de viktige sakene, for derigjennom å skape den korpsånd som skal til for at vi samler oss. Jeg har vært opptatt av og har jobbet bevisst for å få medieopp-slag. Det synes jeg at jeg har lyktes med, og det tror jeg medlemmene også synes. Medlemsundersøkelsen fra i sommer tyder i hvert fall på det. Opp-slag i aviser, radio og fjernsyn har mange effekter, og to av dem er særlig viktige i denne sammenhengen: politikerne fatter interesse og tenker at dette må jeg gripe tak i. De vil være med og løse folks problemer, for de vet at det er det som gjør at de velges. Den andre effekten er at medlemmene ser at noe skjer, og at NTF er med der det skjer. Det fører til stolthet over å være med i fellesskapet og gir lyst til å være med. Dette er viktig, ikke minst for alle som fortsatt står i solopraksis, og igjen ikke minst ute i distriktene.

– Har du fått frem de sakene du har ønsket å få frem?

– Ja stort sett. Selv om det også har kommet oppslag vi hadde klart oss uten. Men jeg er fornøyd med det vi har fått frem i lyset, særlig med tanke på hva som var bestillingen fra representantskapet da jeg gikk på som president. Og da tenker jeg på Den offentlige tannhelsetjenesten, der de slet med dårlige lønninger og underfinansiering. Jeg ble med på medieoppslag, i Møre og Romsdal. Der det var snakk om at de prioriterte gruppene, særlig de eldre, ikke fikk det de trengte. Den første reaksjonen jeg fikk fra Den offentlige tannhelsetjenesten da, var at presidenten angriper oss og sier at vi ikke gjør jobben vår. De oppfattet at jeg gikk ut offentlig med negativ kritikk av deres innsats. Min hensikt var å få mer penger til tjenesten. Det var effekten av det

også. Året etter kom fylkestannlegen og sa at han hadde fått to millioner mer på budsjettet sitt.

– Er du fornøyd med det som er oppnådd for og i Den offentlige tannhelsetjenesten?

– Det har vært en stigning i nettobevilgningene til Den offentlige tannhelsetjenesten i de årene jeg har vært president. Den stigningen er jeg sikker på er kommet ved det vi har synliggjort gjennom mediene. Vi fikk for

eksempel frem at småbarn har fått dårligere tannhelse, da det så slik ut, og spissformuleringen om at eldres tenner råtner på rot. Ved å satse på å synliggjøre utfordringene, har den korpsånden jeg snakket om fått et løft, og vi har fått mer penger i kassa. Lønningene til tannlegene i Den offentlige tannhelsetjenesten har også steget i disse årene, mer enn for de andre akademikerforeningene.

Det som ble litt vanskelig, er at bestillingen forandret seg underveis. Fra «tennene tilbake til kroppen», ble det plutselig satt på en brems og det nye ble «tennene nærmere kroppen». Det er jeg for så vidt enig i, fordi jeg mener det er en god faglig begrunnelse for å ikke gå inn for en fullt ut trygdefinansiert tannhelsetjeneste: Kostnadene er beskjedne for folk flest, og det er tvilsomt om generell offentlig finansiering vil bedre tannhelsen i Norge. Men det er noen som trenger økonomisk støtte.

Økningen fra 250 til 700 millioner trygdekroner til tannhelse er vi glade for. Det betyr at mennesker som har vært i en vanskelig situasjon, får en bedre forutsetning for å få støtte til nødvendig tannbehandling. Tannleges problem handler ikke om full eller delvis trygdedekning, men om at systemet er komplisert. Det er rett og slett for

plundrete å søke om trygdefusjon.

Derfor, og helt uavhengig av den offentlige utredningen vi er opptatt av for tiden, foregår det et opprenskingsarbeid i Rikstrygdeverket som skal være ferdig kommende sommer. Det arbeidet foregår i tråd med våre tanker og i dialog med oss.

– Hvilket råd vil du gi det nye hovedstyret?

– Vi befinner oss i en startgrop, og det er mye som kan skje fremover. Jeg mener at presidentrollen langt på vei dreier seg om å berede grunnen, og jeg føler at jeg har beredt grunnen for en del ting. Det er begrenset hva en kan oppnå, selv i løpet av en periode på seks år, og mye av det jeg startet er ikke fullført. Det nye hovedstyret har mange muligheter på vegne av våre medlemmer. Vi har kjøpt oss troverdighet, og fått Stortinget til å se NTF som en organisasjon bestående av yrkesutøvere som tenker på mer enn seg selv. Gjennom det har vi fått mer til pasientene, og mer til oss. Men nå er det viktig at

vi velger riktig i valget mellom å være en sterk fagforening versus en vennligsinnet pasientforening. Vi må huske på at det er departementet og Stortingets rolle å opptre på vegne av brukerne og pasientene, mens vi skal ivareta tannlegenes interesser. I et hovedstyre med offentlig dominans må man være ekstra påpasselig med å ivareta de privatpraktiserendes interesser, slik man må være ekstra påpasselig med å tenke offentlig i et hovedstyre med privat dominans. Ser vi på våre naboland, er ikke en samlet forening en selvfølge. Vi er først og fremst en fagforening, og det er helt legitimt at vi forvalter våre interesser – på en samfunnsmessig forsvarlig måte, naturligvis. Jeg er glad for at representantskapet vedtok å gå inn for fortsatt fri prisfastsetting som et punkt i arbeidsprogrammet, og jeg vil legge til at jeg ikke ser noen grunn til at en fagforening skal spille ut sine kort før motpar-

ten har vist sine. Debatten i årets representantskap synliggjorde at for-
eningens høyeste organ forventer av
det nye hovedstyret at det ikke gir fra
seg noe før det er en nødvendig del
av en forhandling.

– Hva tenker du på når du sier det?
– Jeg ser at det hersker en del
uenighet når det gjelder blant annet
bemanning og stillingshjemler i Den
offentlige tannhelsetjenesten. Jeg
mener at det er god grunn til
å diskutere måten bemanningssituasjo-
nen er blitt presentert på. Hovedproble-
met er at ingen, og da tenker jeg særlig
på Tannhelsetjenesteutvalget, har vært
villige til å diskutere hvorfor offentlig
sektor ikke fungerer. Det er mildt sagt
kjedelig når det er blitt satt av ressurser
til å foreta en utredning. Nå er jeg opp-
tatt av at en offentlig sektor med
organsvikt ikke må forsøkes reddet ved
organdonasjon fra privat sektor.

– Det er ikke noe i veien med enga-
sjementet hos den avtroppende, her er
alt som det pleier, hører vi. Men er det
noe vemod forbundet med å gå av som
president i NTF?

– Jeg har vært borte fra min privat-
praksis i gjennomsnitt halvannen dag
hver uke i seks år. Mens jeg har stått
ved stolen, og også utenom jobben,
kvelder og helger, har jeg drevet tanke-
virksomhet eller deltatt i aktiviteter
knyttet til presidentvervet. Jeg har hatt
tannhelsepolitiske og faglige problem-
stillinger i hodet hele tiden. Det fyller
hele oppmerksomheten, og dette vil jeg
helt klart komme til å savne. I tillegg til
hyggelige mennesker som jeg har fått
og utviklet kontakt med gjennom dette
vervet. Det er vemodig at den kontak-
ten nå er over. Det er også vemodig
å skulle avslutte forholdet til Tannlege-
foreningens sekretariat. Der har det
skjedd store utskiftninger i min tid, ikke
minst med ansettelse av generalsekre-
tær ikke mindre enn to ganger. Jeg har
ikke vært mye tilstede i sekretariatet,
og har ikke villet styre deres arbeid ut
over de bestillinger som er kommet fra
hovedstyret. De har gjort jobben uten
innblanding fra meg, og jeg er glad for
den lojaliteten jeg opplever fra sekreta-
riatet i dag. Enkelte har jeg hatt mer
kontakt med enn andre, men jeg har
satt like stor pris på samtlige, og jeg er
takknemlig for den jobben som alle har
gjort for meg. Jeg vil likevel gjerne
fremheve Dag Reite som fungerte som
leder av sekretariatet og var en stor

støtte for meg i den perioden vi var
uten generalsekretær.

– Er det noen aktører du gjerne skulle
samarbeidet mer eller bedre med?

– Jeg har hatt en utmerket relasjon til
Stortinget, altså sosialkomiteen, og jeg
håper den nye ledelsen i NTF får en til-
svarende god relasjon; og at de får det
også til Helse- og omsorgsdepartemen-
tet. Dessuten håper jeg at det nye
hovedstyret får et like godt forhold til
den nye ledelsen ved Oslofakultetet
som jeg hadde til den forrige. Kontak-
ten med fakultetet har vært positiv, og
det er jeg takknemlig for. Vi har tillatt
oss å påpeke bekymring for høy stryk-
prosent på preklinikken og lite tid til
klinisk øving, og jeg føler at det er blitt
tatt hensyn til av fakultetsledelsen.
Også med Bergensfakultetet har samar-
beidet fungert godt. Jeg vil også frem-
heve at jeg har hatt god relasjon til spe-
sialistforeningene og en kjempegod
kontakt med lokalforeningene. Der er
jeg alltid blitt godt mottatt.

– Hva skal du bruke tiden din til nå;
blir det bare privatpraksis, skal du bli
musiker, eller politiker – og er det noe
i ryktene om at du har tenkt å begynne
å forske?

– Nå skal jeg først og fremst male
den nye leiligheten min. Jeg liker
å gjøre det selv, for da får jeg det som
jeg vil. Jeg er et petimeter, og det er
mye av grunnen til at jeg må drive med
andre ting enn å være tannlege. Jeg
trenger å løfte blikket ut av kaviteten
og ta noen pauser. Odontologien stiller
store krav, og jeg vet at jeg ikke alltid
lykkes som tannlege. Det er såpass
belastende for et petimeter, at for
å overleve er jeg nødt til å gjøre noe
annet som jeg kan lykkes med i tillegg.
Så femdagerstannlegen Carl Christian
Blich vil man neppe se i fremtiden heller.

Nå ser jeg frem til å spille mer. Både
klarinet og saksofon. Det kommer det
til å bli tid og anledning til.

Dessuten har jeg fattet interesse for

samfunnsodontologi. Og det hadde
jeg aldri trodd på forhånd. Det var ikke
det jeg interesserte meg for da jeg stu-
derte odontologi. Men nå har jeg lyst
til å forske, og jeg befinner meg ikke
innenfor det molekylære området. Jeg
ser at det er et stort behov innenfor
samfunnsodontologien, ikke minst
når det gjelder kunnskap om privat
sektor. Den har lite å skjule, og jeg vil
gjærne bidra til opplysning, noe som
ikke minst vil kunne komme NTF til
gode. Jeg er faktisk i kontakt med både
Eeva Widstrøm i Tromsø og Dorthe Holst
og Jostein Grytten i Oslo når det gjelder
akkurat dette. Jeg tenker også at jeg har
lyst til å gjøre noe for studentene; over-
føre noe av virkelighetens verden. Kan-
skje som instruktør?

Når det gjelder politikk, er jeg ikke
helt klar. Men hvis det partiet jeg er
nærmest til å kunne støtte hundre pro-
sent kan gjøre bruk av meg; kanskje.

Og nå nærmer det seg middag, og
presidenten har faktisk begynt å slappe
av litt, ser det ut som. Han har lent seg
tilbake i stolen og snakker litt langsom-
mere. Det ser ut som han puster også.
Skarpe Blikk som er så varm. Når han
spiller klarinett.

Vi avslutter med Otto Odnaks ord,
som ved hjelp av utvalgte musikere og
synkronisert med «All of me» pakket
høvdingen inn i glanset papir under
den siste representantskapsmiddagen:
«Ja hvorfor ikke ta hele deg. Du har jo
vært servert i seks år.

Biter har kommet og gått. Forutsigbart,
ikke sant.

Du har brakt tennene tilbake til krop-
pen i all offentlighet.

Fraværende siden 1921.

Utfordret politikere, journalister, helse-
vesen, kolleger, representantskapet,
hovedstyre og – deg selv.

Slik det har vært – skulle være – eller
burde være – eller hva det nå heter – ,
vedvarende knurring blir en livsstil,
en nødvendighet for prosessorientert
adferd, en liflig lyd å hygge seg med
– eller gå under med – eller måle
krefter med.

Alt satt opp mot pressens infame forsøk
på å gjøre en biljardkule firkantet!

Han hater innrømmelser – eller var det
måker? – nei han hater innrømmel-
ser. Innrømmer at det har vært en
gudsjammerlig fengende reis.»

*Tekst: Ellen Beate Dyvi.
Foto: Gudrun Sangnes*